

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

“ 01 09 ” 20 16 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психосоматика

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 01 освіта

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 016 «Спеціальна освіта. Логопедія»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація Спеціальна психологія

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Психосоматика» для студентів спеціальності «Спеціальна освіта. Логопедія».

Розробники: І.І. Савенкова, доктор психологічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Ю.Д. Залісна, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на спільному засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від “30” серпня 2016 року №1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти
_____ (О.В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини _____ Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни

III. Програма

Змістовий модуль I. Вступ до психосоматики

Змістовий модуль II. Основні симптоми та синдроми розладів психіки

Змістовий модуль III. Соматопсихічні розлади. Психосоматичні розлади

IV. Плани практичних і семінарських занять

V. Завдання для самостійної роботи

VI. Навчально-методична карта дисципліни «Психосоматика»

VIII. Система поточного та підсумкового контролю

IX. Методи навчання

X. Методичне забезпечення курсу

XI. Рекомендована література

Основна

Додаткова

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з курсу «Психосоматика» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Інституту людини на основі освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня відповідно до навчального плану напряму підготовки 016 – Спеціальна освіта. Логопедія.

Курс належить до варіативної частини циклу професійної та практичної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня за спеціальністю “Спеціальна освіта. Логопедія”.

Змістові модулі дисципліни забезпечують якісну підготовку на освітньо-професійному другому (магістерському) рівня за рахунок узагальнення знань та вмінь, що були набуті студентами у змістових модулях інших психологічних дисциплін, в єдину професійну психологічну картину побудови світу.

Мета вивчення дисципліни - ознайомити здобувачів другого (магістерського) рівня із сучасними теоретичними уявленнями та практичними напрацюваннями в галузі психологічної діяльності в системі охорони психічного здоров'я.

Знання, отримані в результаті вивчення курсу «Психосоматика», дадуть можливість свідомого й більш функціонального впровадження у вітчизняну логопедичну та психологічну практику ефективних методик допомоги, що є основою для подальшого поглиблення фахової спеціалізації майбутніх логопедів. За результатами вивчення матеріалу цього курсу студенти складають залік.

Процес вивчення дисципліни спрямований на **формування** наступних **компетентностей**:

I. Загальних:

здатності шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел:

- вміння в межах науково-дослідної роботи отримувати, аналізувати та поєднувати інформацію з різних наукових та навчально-методичних джерел у процесі виконання фахових теоретичних і практичних завдань, застосовувати у процесі професійної діяльності різні інформаційні ресурси, що дозволяють проектувати рішення актуальних проблем спеціальної педагогіки і психології;

здатності виявляти, формулювати і вирішувати проблеми:

- вміння визначати актуальні проблеми навчання, виховання і розвитку осіб з особливими освітніми потребами, проблеми наукових досліджень із

спеціальної педагогіки та психології; здатність до самостійної організації, планування наукових досліджень та розв'язання поставлених проблем;

навичок міжособистісного спілкування:

– здатність до продуктивного використання комунікації як складової професійної діяльності;

здатності застосовувати знання в практичних ситуаціях:

– вміння адекватно застосовувати здобуті теоретико-концептуальні професійні знання у процесі практичної, викладацької та науково-дослідної роботи.

II. Фахових:

компетентності у сфері діагностико-аналітичної та консультативної діяльності:

- здатність ефективно використовувати методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації порушень психофізичного розвитку;
- здатність використовувати професійно-профільовані знання у визначенні етіології, симптоматики, патогенезу, психологічних механізмів порушень мовленнєвого розвитку;
- здатність до психолого-педагогічного вивчення осіб з порушеннями психофізичного розвитку з метою виявлення особливостей їхнього розвитку, здійснення комплексного супроводу; прогнозування їхніх потреб у корекційно-педагогічних, спеціальних психологічних, медичних та соціальних послугах;
- вміння консультивати осіб з порушеннями психофізичного розвитку, батьків (законних представників) дітей з психофізичними порушеннями з питань організації і реалізації індивідуальних освітніх і абілітаційних/реабілітаційних психолого-педагогічних програм, оптимізації соціально-середовищних умов життєдіяльності;

компетентності щодо діагностики, консультивання та психологічного супроводу осіб з порушеннями психофізичного розвитку та їхніх родин:

- здатність до організації, планування наукових досліджень особливостей психофізичного розвитку дітей та підлітків;
- здатність до проведення практичної та науково-дослідної роботи щодо оцінки психосоматичного стану у дітей з порушеннями психофізичного розвитку;

Здобувачі вищої освіти повинні:

- ***знати*** основні психосоматичні стани; основні психосоматичні синдроми; основні нозології, що найчастіше зустрічаються у дітей;

сучасні методи діагностики функціональних станів, особливо найбільш інформативних щодо раннього виявлення порушень і патології.

- **уміти** встановлювати конструктивні відношення з дітьми, підлітками, що мають порушення в психічному розвитку, їх батьками і іншими родичами; проводити клініко-психологічне обстеження, виявлення і диференціювання психосоматичних симптомів; розмежовувати і прогнозувати перебіг основних психосоматичних захворювань та станів; провести огляд людини; провести аналіз його психоемоційного стану; визначати його психологічні особливості; побудувати психосоматотип людини; проаналізувати і зробити висновки за результатами психологічного дослідження; провести диференційну діагностику психічного стану людини; скласти і науково обґрунтувати рекомендації щодо психологічної корекції; скласти і науково обґрунтувати рекомендації щодо психологічного супроводу особи з психосоматичними порушеннями.

Програма складається з 3 модулів (3 кредити) – **90 год.**, з них: лекції – 12 год., семінарські заняття – 12 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 60 год..

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Психосоматика» завершується заліком.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психосоматика»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 «Освіта»	варіативна
Модулів – 3	Спеціальність 016 Спеціальна освіта. Логопедія	Рік підготовки
Змістових модулів – 3		5-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр
Тижневих годин для		9-й
денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-професійний рівень: <u>другий (магістерський)</u>	Лекції
		12 год.
		Практичні, семінарські
		12 год.
		Модульний контроль
		6 год.
		Самостійна робота
60 год.		
		Вид контролю:
		залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
	Разом	Аудиторні:	лекції	практичні заняття	Семінарські заняття	Індивідуальна	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I.								
Вступ до психосоматики								
Предмет і завдання психосоматики. Фундаментальні поняття психосоматики.	14	4	2		2		10	
Клінічні прояви психосоматичної єдності.	13	4	2		2		9	
	2							2
Разом	29	8	4		4		19	2
Змістовий модуль II.								
Основні симптоми та синдроми психосоматичних розладів								
Основні симптоми та синдроми психосоматичних розладів.	14	4	2		2		10	
Психосоматична єдність людини, підходи.	13	4	2		2		9	
	2							2
Разом	29	8	4		4		19	2
Змістовий модуль III.								
Соматопсихічні розлади. Психосоматичні розлади								
Порушення психіки при соматичних захворюваннях.	14	4	2		2		10	
Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з захворюваннями органів дихання та серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту.	16	4	2		2		12	
	2							2
Разом	32	8	4		4		22	2
Разом за навчальним планом	90	24	12		12		60	6

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ВСТУП ДО ПСИХОСОМАТИКИ

Тема 1. Предмет і завдання психосоматики. Фундаментальні поняття психосоматики.

Предмет і завдання психосоматики. Методи дослідження в психосоматиці. Принципи та етапи клінічного опитування пацієнта. Феноменологія психосоматичних проявів. Феноменологічний принцип обстеження хворого.

Семінар 1. Фундаментальні поняття психосоматики.

Рекомендована література: [11, 18, 26, 27, 30, 42].

Тема 2. Клінічні прояви психосоматичної єдності.

Принципи розрізнення психосоматичних та соматопсихічних феноменів. Характеристика психосоматичного та соматопсихічного напрямку. Теорії психосоматичного та соматопсихічного напрямку.

Семінар 2. Клінічні прояви психосоматичної єдності.

Рекомендована література: [11, 18, 26, 27, 30, 42].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ОСНОВНІ СИМПТОМИ ТА СИНДРОМИ ПСИХОСОМАТИЧНИХ РОЗЛАДІВ

Тема 3. Основні симптоми та синдроми психосоматичних розладів.

Симптоми порушення в сфері сприйняття, межа між нормою й патологією. Симптоми порушення в сфері мислення. Ознаки патології в ділянці емоцій. Порушення волі, ознаки енергетичного зниження. Патологія потягів: питання норми й патології.

Семінар 3. Основні симптоми та синдроми психосоматичних розладів.

Рекомендована література: [11, 23, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 42].

Тема 4. Психосоматична єдність людини, підходи.

Ознаки порушення психіки та соматики. Клінічні й експериментальні способи визначення глибини ураження психічних функцій. Порушення свідомості. Межа між нормою та патологією.

Семінар 4. Психосоматична єдність людини, підходи.

Рекомендована література: [11, 23, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 42].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. СОМАТОПСИХІЧНІ РОЗЛАДИ. ПСИХОСОМАТИЧНІ РОЗЛАДИ.

Тема 5. Порушення психіки при соматичних захворюваннях.

Психічне реагування на хворобу й психологія соматичного пацієнта. Типи психічного реагування. Місце психічного фактору в соматичній патології. Передумови формування психосоматичних захворювань. Психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях, дефектах тіла й органів чуття.

Семінар 5. Порушення психіки при соматичних захворюваннях.

Рекомендована література: [11, 23, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 42].

Тема 6. Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з хворобами дихальної та серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту.

Передумови формування психосоматичних захворювань. Психологічне (психоаналітичне) значення захворювань дихальної системи, серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту.

Семінар 6. Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з хворобами дихальної та серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту.

Рекомендована література: [11, 23, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 42].

IV. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінар 1. Фундаментальні поняття психосоматики.

Предмет і завдання психосоматики. Методи дослідження в психосоматиці. Принципи та етапи клінічного опитування пацієнта. Феноменологія психосоматичних проявів. Феноменологічний принцип обстеження хворого.

Рекомендована література: [11, 18, 26, 27, 30, 42].

Семинар 2. Клінічні прояви психосоматичної єдності.

Принципи розрізнення психосоматичних та соматопсихічних феноменів. Характеристика психосоматичного та соматопсихічного напрямку. Теорії психосоматичного та соматопсихічного напрямку.

Рекомендована література: [11, 18, 26, 27, 30, 42].

Семинар 3. Основні симптоми та синдроми психосоматичних розладів.

Симптоми порушення в сфері сприйняття, межа між нормою й патологією. Симптоми порушення в сфері мислення. Ознаки патології в ділянці емоцій. Порушення волі, ознаки енергетичного зниження. Патологія потягів: питання норми й патології.

Рекомендована література: [11, 23, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 42].

Семинар 4. Психосоматична єдність людини, підходи.

Ознаки порушення психіки та сома тики. Клінічні й експериментальні способи визначення глибини ураження психічних функцій. Порушення свідомості. Межа між нормою та патологією.

Рекомендована література: [11, 23, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 42].

Семинар 5. Порушення психіки при соматичних захворюваннях.

Психічне реагування на хворобу й психологія соматичного пацієнта. Типи психічного реагування. Місце психічного фактору в соматичній патології. Передумови формування психосоматичних захворювань. Психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях, дефектах тіла й органів чуття.

Рекомендована література: [11, 23, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 42].

Семинар 6. Психологічні особливості та порушення психіки у осіб з хворобами дихальної та серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту.

Передумови формування психосоматичних захворювань. Психологічне (психоаналітичне) значення захворювань дихальної системи, серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту.

Рекомендована література: [11, 23, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 42].

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота враховує відповідь у вигляді доповіді на 1 запитання та відповідь на 2 питання (блок тестових завдань).

Самостійна робота № 1. Предмет та завдання психосоматики.

I. 1. Обґрунтувати порядок психосоматичного дослідження.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із запропонованих варіантів:

2. Синонімом до поняття «психосоматична психологія» є:

- а) фізіологічна психологія;
- б) патологічна психологія;
- в) анатомічна психологія;
- г) структурна психологія.

3. Об'єктом психосоматики є:

- а) людина з проблемами виховання;
- б) людина з проблемами навчання;
- в) людина з проблемами адаптації;
- г) людина з проблемами соціалізації.

4. Методологія психосоматики визначається:

- а) філософським рівнем;
- б) загальнонауковим рівнем;
- в) конкретно-науковим рівнем;
- г) історичним рівнем.

5. Метою психосоматичного дослідження є:

- а) генетичний принцип;
- б) принцип індивідуалізації дослідження;
- в) принцип вивчення конкретної особистості;
- г) психофізичний принцип.

Основна література: [11, 18, 26, 27, 30, 42].

Самостійна робота №2. Клінічні прояви психосоматичної єдності.

I. Охарактеризувати клінічні прояви психосоматичної єдності.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із запропонованих варіантів:

2. Модель Гіппократа базується на принципі:

- а) «не нашкодь»;
- б) «роби добре»;
- в) «дотримуйся обов'язку»;
- г) поважай права та переваги особистості».

3. Модель Парацельса базується на принципі:

- а) «не нашкодь»;
- б) «роби добре»;
- в) «дотримуйся обов'язку»;
- г) «поважай права та переваги особистості».

4. Деонтологічна модель базується на принципі:

- а) «не нашкодь»;
- б) «роби добре»;
- в) «дотримуйся обов'язку»;
- г) «поважай права та переваги особистості».

5. Біоетика базується на принципі:

- а) «не нашкодь»;
- б) «роби добре»;
- в) «дотримуйся обов'язку»;
- г) «поважай права та переваги особистості».

Основна література: [11, 23, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 42].

Самостійна робота №3. Основні синдроми та симптоми психосоматичних розладів.

I. Охарактеризувати основні синдроми та симптоми психосоматичних розладів.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із запропонованих варіантів:

2. Психосоматика має значний вплив на розвиток наступних галузей медицини, окрім:

- а) психіатрії;
- б) травматології;
- в) неврології;
- г) нейрохірургії.

3. Теоретичні та практичні проблеми якої спеціальності не можуть розроблятися без психосоматики:

- а) фітотерапії;
- б) фізіотерапії;
- в) психотерапії;
- г) променевої терапії.

4. Психосоматика має значний вплив на розвиток наступних загальнотеоретичних питань психології, окрім:

- а) аналізу компонентів, які входять до складу психічних процесів;
- б) вивчення співвідношення розвитку та розпаду психіки;
- в) розробки філософсько-психологічних проблем;
- г) встановлення ролі особистісного компоненту у структурі різних форм психічної діяльності.

Основна література: [1, 3, 5, 7, 9, 14, 15, 25, 29, 10, 32, 34, 39, 40].

***Самостійна робота № 4. Соматопсихічні розлади.
Психосоматичні розлади.***

I. Охарактеризувати соматопсихічні та психосоматичні розлади.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із запропонованих варіантів:

2. Теоретичні та практичні проблеми якої спеціальності не можуть розроблятися без психосоматики:
 - а) фітотерапії;
 - б) фізіотерапії;
 - в) психотерапії;
 - г) променевої терапії.

3. Ким був запропонований термін «біоетика»?
 - а) Доссе;
 - б) Хайдеггером;
 - в) Поттером;
 - г) Юдіним.

4. Психосоматика має значний вплив на розвиток наступних загальнотеоретичних питань психології, окрім:
 - а) аналізу компонентів, які входять до складу психічних процесів;
 - б) вивчення співвідношення розвитку та розпаду психіки;
 - в) розробки філософсько-психологічних проблем;
 - г) встановлення ролі особистісного компоненту у структурі різних форм психічної діяльності.

5. Яка етична модель у психосоматиці отримала найбільший розвиток за останню чверть ХХ століття?
 - а) модель Гіппократа;
 - б) біоетика;
 - в) деонтологічна модель;
 - г) модель Парацельса.

Основна література: [2, 3, 4, 5, 7, 9, 11, 14, 18, 17, 19, 20, 23, 25, 34, 41, 43].

Самостійна робота №. 5. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: особистість, розлади особистості.

I. Охарактеризувати якісні психосоматичні порушення.

II. Тестові завдання: оберіть одну правильну відповідь із запропонованих варіантів:

1. Засновником закону переживання часу є:

- а) Александр;
- б) Цуканов;
- в) Сеченов;
- г) Карвасарський.

2. Засновником концепції “специфічного емоційного конфлікту” є:

- а) Александр;
- б) Цуканов;
- в) Сеченов;
- г) Карвасарський.

3. Хто уперше описав у людини п’ять відчуттів, враховуючи біль?

- а) Платон;
- б) Аристотель;
- в) Дарвін Е.;
- г) Фрей.

4. Хто уперше висунув гіпотезу про існування у шкірі та слизових оболонках болючих рецепторів:

- а) Платон;
- б) Аристотель;
- в) Дарвін Е.;
- г) Фрей.

5. Хто є автором теорії інтенсивності:

- а) Платон;
- б) Аристотель;
- в) Дарвін Е.;
- г) Фрей.

Основна література: [1,2, 4, 6, 9, 11, 13, 16, 22, 27, 29, 33, 36, 38, 40].

VI. Навчально-методична карта дисципліни «Психосоматика»

Разом: 90 год.: з них лекції 12 год., семінарські 12 год., поточний модульний контроль – 6 год., самостійна робота - 60 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III	
Кількість балів за модуль	49 балів		49 балів		74 балів	
Лекції (за відвідування 1 бал)	Тема 1 (1 бал)	Тема 2 (1 бал)	Тема 3 (1 бал)	Тема 4 (1 бал)	Тема 5 (1 бал)	Тема 6 (1бал)
Тема семінарського заняття (1 бал за відвідування)	Фундаментальні поняття психосоматики. Предмет дослідження, методи психосоматики. (1 бал)	Клінічні прояви психічної єдності. (1 бал)	Основні симптоми та синдроми психосоматичних розладів. (1 бал)	Психосоматична єдність, підходи. (1 бал)	Порушення психіки при соматичних захворюваннях. (1 бал)	Психологічні особливості та порушення психіки осіб із хворобами Дихальної системи, органів кровообігу, шлунково-кишкового тракту. (1 бал)
Робота на семінарському занятті	10 балів		10 балів		10 балів	
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)		Модульна контрольна робота (25 балів)	
	Коефіцієнт 1,42 (142 : 1,42 = 100 балів)					
Підсум. контроль	залік					

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення здобувачів другого магістерського рівня з курсу «Психосоматика» оцінюються за кредитно-трансферною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю за Європейською кредитно трансферно-накопичувальною (ECTS) шкалою подано у табл. 7.1., табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного
(модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій (1 бал)	6
2	Відвідування практичних занять (1 бал)	6
3	Робота на семінарському заняття (10 балів)	$60:2=30$
4	Виконання модульної роботи (25 балів)	75
5	Виконання самостійної роботи	25
	Підсумковий рейтинговий бал	Мин. – 142 Макс. - 172

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

➤ **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, доповіді, презентація завдань для практичних занять, участь в інтерактивних обговореннях.

➤ **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; карти знань, картки для самостійної роботи, конспекти занять.

- **Комп'ютерного контролю:** презентації доповідей та творчих проектів.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Вимоги та критерії оцінювання знань і умінь студентів з курсу „Психосоматика”

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Психосоматика» оцінюються за Європейською кредитно трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС), в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю у кредитно-трансферній (ECTS) шкалі подано у наступній таблиці.

Таблиця 7.2

Порядок переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання, в шкалу за системою ЄКТС

Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету
A	ВІДМІННО – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	82-89
C	ДОБРЕ – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75-81
D	ЗАДОВІЛЬНО -посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків,	69-74

	достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	
E	ДОСТАТНЬО - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60-68
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань(умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1-34

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; інтерактивні методи навчання, створення ситуацій пізнавальної новизни та зацікавленості.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ презентації лекцій;
- ✓ підручники та навчальні посібники;
- ✓ навчально-методичні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні друковані джерела

1. Александровский Ю.А. Психосоматические расстройства. - М.: Медицина, 2013. - 400с.
2. Бауэр М. и др. Психиатрия, психосоматика, психотерапия. - М.: АЛТЕЙА, 2014.
3. Блейхер В.М. Клиническая психосоматика. - Ташкент: Медицина, 2006. - 328с.
4. Блейхер В.М., Крук И.В. Толковый словарь психосоматических терминов / под ред. Бокова С.Н. - Воронеж: НПО "Модэк", 2005. - 640с.
5. Бурлачук Л.Ф. Исследование личности в психосоматике. - К.: Вища школа, 2014. - 176с.
6. Захаров А. И. Неврозы у детей и подростков. – Л., 2013.
7. Зейгарник Б. В. Психосоматика. – М., 2004.
8. Канарейкин К.Ф., Бахур В.Т. Эволюция психосоматической медицины // Клиническая медицина. - 2009. - Т.67, №12.

9. Каннабих Ю.В. История психосоматики. - М.: ИТР МГП ВОС, 2004. - 528с.

Додаткові друковані джерела:

10. Блейхер В. М. Экспериментально-психологическое исследование психически больных. – Ташкент, 1971.

11. Бурлачук Л. Ф. Исследование личности в психосоматике. – Киев, 1979.

12. Васильченко Г. С. Общая психосоматика. Руководство для врачей. – М., 1977.

13. Захаров А. И. Опыт групповой психотерапии при неврозах детского и подросткового возраста. – Л., 1986.

14. Исаев Д. Н. Психическое недоразвитие у детей. – Л., 1982.